

BESZÉLGETÉS LAUER EDITTEL, AZ AMERIKAI MAGYAR KOALÍCIÓ TISZTELETBELI ELNÖKÉVEL

A Kárpát-medencéért lobbizó amerikai magyarok

FOTÓ: KISS GÁBOR

Az elmúlt három évtizedben huszonöt alkalommal fordult meg Erdélyben Lauer Edit, az Amerikai Magyar Koalíció vezetője. A Kolozsvári Református Kollégium ballagási ünnepségén beszélgettünk az amerikai magyarokat összefogó szervezet munkájáról, a Kárpát-medencei magyarságért kifejtett tevékenységéről, illetve a kollégiumi diákok támogatásáról.

→MAKKAY JÓZSEF

Az Amerikai Magyar Koalíció egyik alapítójaként egy évtizedig vezette az Egyesült Államokbeli magyarság legjelentősebb szervezetét. Hogyan emlékszik a kezdetekre?

Az Amerikai Magyar Koalíciót a rendszerváltozás után, 1991-ben hoztuk létre tizenötön. Láttuk, hogy a magyar-amerikai kapcsolatokban olyan szervezetre van szükség, amely jól ismeri az amerikai rendszert, ugyanakkor jelentős kapcsolatokkal rendelkezik otthon is. Célunk az volt, hogy hozzuk összeköttetésbe a magyarországi és az amerikai döntéshozókat. Kezdetben azt akartuk elérni, hogy a Kelet-Európának szánt amerikai segítyek méltányos és igazságos elosztásából – Lengyelország vagy Csehország mellett – Magyarország is részesüljön. A másik ösztönző erő az volt, hogy az amerikai magyarok bizonyos célok mentén fogjanak össze.

Mi számított akkoriban amerikai magyar szempontból fontos célkitűzésnek?

A NATO-bővítés fontosságát tartottuk kiemelt célnak, és azért lobbiztunk, hogy a magyar érdek is érvényesüljön. A korabeli Clinton-féle Fehér Házzal folytatott öt tárgyalás után – természetesen a magyar kormány közbenjárásával – elértük azt, hogy Lengyelország és Csehország mellett Magyarország már az első bővítési körben az Észak-atlanti Szövetség teljes jogú tagja lehessen. A folyamat 1994-től 1998-ig tartott. Magyarországon is szerveztünk NATO-konferenciákat, hogy az amerikai döntéshozóknak bebizonyítsuk, mennyire fontos a magyarság számára az ország visszatérése a Nyugathoz, amit a kommunizmus idején nem saját akaratából hagyott el.

Mennyire került terítékre az utódállamokban élő Kárpát-medencei magyarság sanyarú sorsa?

Ennek a tájékoztató munkának is kiemelt szerepet szántunk. A Magyar Emberjogi Alapítvánnyal közösen hívtuk fel az amerikai döntéshozók figyelmét a Kárpát-medencei magyar jogsértéseire. Megtanultunk egy

Lauer Edit a 90-es évek eleje óta a Kárpát-medencei magyar ügy elkötelezettje

fontos dolgot: amikor az amerikai kormány és az amerikai magyar civilszervezetek célja egybeesett, szép sikereket tudtunk elérni. Sajnos, a Kárpát-medencei magyar jogsértések ügyére az Egyesült Államok döntéshozói nem voltak fogékonyak, ezért itt felemás eredmények születtek: egy lépés előre és három hátra...

Hogyan sikerült a három évtizednyi folyamatos jogsértést hitelesen és hihetően tálni az amerikai kormányzat számára?

A munkában sokat segített a nemrég elhunyt Hámos László vezető Magyar Emberjogi Alapítvány. Mindig az aktuális jogsértésekre összpontosítottunk. Tavaly áprilisban és decemberben például Brenzovics Lászlót, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökét hívtuk meg, hogy személyesen számoljon be a súlyosbodó magyar jogsértésekről. Mindig arra törekedtünk, hogy valamennyi érintett nemzetiségből a helyi magyar közösség képviselőit vigyük ki Amerikába, akik el tudják mondani panaszait. Mi gyakorlatilag az összeköttetést vállaltuk a jogsértettek és az amerikai döntéshozók között. Elkészült jelentéseiket körültekintően dokumentáltuk, így a döntéshozók megbízható képet kaptak arról a Kárpát-medencei helyzetről, amit feldolgoztunk és bemutattunk.

Mekkora lélekszámú amerikai magyar közösség áll önök mögött?

A népszámlálási adatok szerint az Egyesült Államokban 1,5 millió amerikai vallja magát magyar származásúnak, de ennek a hatalmas közösségnek csak tíz százaléka beszél otthon, napi szinten magyarul, tehát nagy identitásvesztésről van szó. Amerikában azonban olyan népcsoportokra is van példa, akik már nem beszél-

nek anyanyelvükön, de azért zenei, kulturális vagy gasztronómiai hagyományait hűségesen őrzik. Ilyenek például az írek vagy az olaszok. A mai magyar intézményrendszer alapjait az 1890 és 1910 között kivándorolt magyarság fektette le. Ahol élek, az Ohio állambeli Clevelandban hihetetlenül pezsgő magyar élet folyik, amelynek gyökerei szintén a múlt század elejére nyúlnak vissza. A következő nemzedék az első világháború után érkezett, amit a második világháború utáni, illetve az 1956-os hullám követett. Jómagam is a magyar forradalom leverése után érkeztem családommal az Egyesült Államokba.

Mekkora érdeklődés van a magyar civilszervezetek munkája iránt?

A régebbi érkezett nemzedékek körében töretlen, a fiatalabb korosztályok között már kevésbé. Akik az utóbbi két-három évtizedben érkeztek a Kárpát-medencéből a jobb élet, a jobb álláslehetőségek reményében, azoknak teljesen más a hozzáállásuk a magyar üggyhez. Rájuk inkább az jellemző, hogy gyerekeik magyar tudását szeretnék biztosítani, de rendezvényeink kevésbé érdeklik őket. Nem járnak magyar klubokba, ritkán vesznek részt március 15-i, augusztus 20-i vagy október 23-i ünnepi rendezvényeken.

Mennyire nehéz a magyar származású gyerekeknek megtanulni magyarul és elsajátítani szüleik kultúráját?

Elsősorban a szülői háttértől függ. Azokon a településeken, ahol bizonyos számú magyar él, ott délutáni magyar iskolai foglalkozások vannak. A fiatalok körében a magyar identitás megőrzésében kiemelt szerepet játszik a cserkészmozgalom. Cserkészszövetségünket kiemelten támogatja a magyar állam. A mozgalomban való részvétel egyetlen követelménye,

→**Csiha Kálmánnal közösen, hármasban ültünk le a legelején, amikor a püspök úr kijött Amerikába, hogy átbeszéljük, miben tudunk segíteni. Ekkor született meg a keresztszülői akció gondolata. Ehhez sikerült beszerveznünk 30–40 amerikai magyar családot, amelyek a kilencvenes évek eleje óta folyamatosan támogatják az erdélyi diákokat, hogy olyan szülők is beirathassák gyerekeiket a kollégiumba, akik szűkös anyagi helyzetük miatt ezt nehezen tudnák vállalni.**

hogy a gyerek beszéljen magyarul. Mivel a képzés magyar nyelven folyik, már a felvételi során kirosztálódnak azok, akik nem beszélik a nyelvet. A magyar cserkészet virágzó mozgalom az Egyesült Államokban, nagy iránta az érdeklődés. A vezetőket rendszeresen meghívják Budapestre, különböző programok keretében az amerikai magyar cserkészek ellátogathatnak a Kárpát-medencébe. Nyaranta mintegy 600–700 cserkész találkozik a New York államban működő cserkészparkban. Nálunk, Clevelandban működik magyar nyelvű felnőttoktatás is heti egy vagy két alkalommal, gyerekeknek tartunk rendszeresen vasárnapi iskolát, illetve hétfő este is biztosítjuk a magyar nyelvű oktatást. Mindehhez Magyarországról kapunk pedagógusokat. A jelenlegi magyar kormány hihetetlenül erős diaszpóra programja van, amibe sok minden belefelel a nyelvi és a kulturális önazonosság-megőrzés terén.

Gyakran megfordul Erdélyben, a Kolozsvári Református Kollégium diákjait hosszú évek óta támogatja. Hogyan született ez a kapcsolat?

Néhai Csiha Kálmánnal, az Erdélyi Református Egyházkerület volt püspökével kialakult ismertség révén született meg az együttműködés. Jó barátnőmmel, Nádas Gabriellával és Csiha Kálmánnal közösen, hármasban ültünk le a legelején, amikor a püspök úr kijött Amerikába, hogy átbeszéljük, miben tudunk segíteni. Ekkor született meg a keresztszülői akció gondolata. Ehhez sikerült beszerveznünk 30–40 amerikai magyar családot, amelyek a kilencvenes évek eleje óta folyamatosan támogatják az erdélyi diákokat, hogy olyan szülők is beirathassák gyerekeiket a kollégiumba, akik szűkös anyagi helyzetük miatt ezt nehezen tudnák vállalni. Az utóbbi 28 év alatt legalább huszonöt-ször megfordultam Erdélyben: sok gyerekkel tartom a kapcsolatot, részt veszek a ballagásokon.

→**Lauer Edit**

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc leverése után, 1957-ben jutott ki családjával az Egyesült Államokba. 1963-ban kötött házasságot John N. Lauer vegyész-mérnökkel, aki sikeres üzletemberré vált, az Oglebay Norton Company igazgatósági elnökéként vonult nyugdíjba. Férje üzleti vállalkozásai miatt 12 amerikai városban éltek. Lauer Edit angol és spanyol szakos tanárként dolgozott, két lányt nevelt. Az 1989-es rendszerváltás után figyelme a magyar ügyekre összpontosult. Lauer Edit volt az Amerikai Magyar Koalíció egyik alapítója, 12 évig elnöke, jelenleg pedig tiszteletbeli elnöke. Az elnöki tisztségbe legutóbb lányát, Lauer Andreát választották meg. Amerikai férje minden törekvésében támogatta, és szervesen részt vállalt a Kárpát-medencei magyar közösségek erkölcsi és anyagi támogatásában egyaránt. John N. Lauer tavaly márciusban hunyt el 79 éves korában.

Erdélyi Napló

Megjelenik minden csütörtökön.
Kiadó: Prima Press Kft.
535600 Székelyudvarhely,
Bethlen Gábor u. 55.
tel.: 0266-218361
ISSN: 1223-1223

Felelősszerkesztő: Makkay József

Ügyvezető: Nemes László

Lapszerkesztők: Nánó Csaba, Somogyi Botond

Főmunkatársak: Borbély Zsolt Attila, Csermák Zoltán, Sütő Éva

Hetilapunk a Krónika és a Székelyhon napilapok csütörtöki lapszámában jelenik meg.

- Az (X)-szignóval ellátott szövegek fizetett reklámok, közlemények.
- A megjelent írások nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik!
- Szerkesztőségünk fenntartja a jogot, hogy a beérkezett levelek és másféle írások közléséről döntsön.
- Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza!

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

400027 Kolozsvár, Regele Ferdinand (volt Wesselényi) utca 37. szám, 14. lakrész
tel.: 0264-705205, 0264-705215
e-mail cím: office@erdelyinaplo.ro

Honlap: www.erdelyinaplo.ro
Hirdetésfelvétel és terjesztés a fenti címen hétköznap 8–16 óra között.